

GLASNYT

Udgivet af Glashistorisk Selskab Aalborg * 1976

Nummer 42.

april 2007

21 årgang

Indhold.

- Side. 3 Forsinket tekst til Bytteaften på Vejgård Bibliotek 6. maj 2006
- Side. 4-5 Referat fra klubaften den 16.11.06
- Side. 6-7 Referat fra klubaften den 24.01.07
- Side. 8 Rettelse til GLASNYT nr. 41
- Side. 9-16 Referat fra 14.02.07 foredrag om "Per Lütken" ved Jan Kock
- Side. 17-19 Noget om benyttelse af oplysninger fra Per Lütkens sorte bog.
- Side. 20-22 Referat fra den 14.03.07 Jørgen Rønne viser Fyens vaser
- side. 23 Boganmeldelse v./Knud Madsen
- Side. 24 Glasudstilling på Kastrupgårdsamlingen

GLASNYT's redaktion adresse:
Glashistorisk Selskab Aalborg*1976
Postboks 543, 9100 Aalborg.

Ansvarlig redaktion:
Poul Schjelder, TLF / FAX. 98 38 12 26
E-mail : schjelder@tv.dk
Irene M. Kristensen. TLF: 86 27 22 96
Bente Hansen. TLF: 98 38 33 54

Tryk : Schjelder / KONICA MINOLTA digital kopiprinter

KONICA MINOLTA

Konica Minolta Business Solutions Denmark a/s
Marathonvej 1, 9230 Svenstrup
Tlf : 72 21 21 21 FAX : 72 21 27 02

Ved en beklagelig fejltagelse kom dette indlæg ikke med i sidste nummer.

Bytteaften på Vejgaard Bibliotek 10. maj 2006.

Muligheden for at holde såkaldte bytteaftener har et par gange i løbet af foreningens historie været drøftet på generalforsamlinger. Vore nuværende vedtægter tillader som bekendt ikke nogen form for handel eller bytning ved selskabets møder. Men da man har set, hvor stor succes vore konkurrerende foreninger har haft med den slags arrangementer, og da mange af os efterhånden er kommet i besiddelse af en betragtelig mængde dubletter og i øvrigt gerne vil have luget lidt ud i samlingen for at få plads på hylderne, blev der på årets generalforsamling fremsat stærke ønsker om at komme i gang snarest muligt. Drøftelsen foregik under "Eventuelt", da der ikke har været fremsendt forslag om vedtægtsændring.

En sådan kan derfor først finde sted ved næste års generalforsamling, men da man var ivrige efter at komme i gang, enedes man om en model, hvor en gruppe medlemmer uden for bestyrelsen stabler et arrangement på benene. Der skete jo så det, som er velkendt i så mange andre sammenhænge: Man vil gerne have noget gjort, men man vil nødigt selv gøre det! Men det lykkedes da at finde tre personer, som påtog sig at finde dato og lokale og skrive en invitation.

På denne smukke majaften mødte da også en snes medlemmer op, hvoraf de fleste havde medbragt kasser og kurve med spændende ting. Der blev både handlet og snakket. For mit eget vedkommende var jeg godt tilfreds. Jeg fik et par gode ting og kom af med noget af det, jeg havde for meget af. Arbejdsgruppen havde sørget for drikkevarer, og alle var enige om, at det havde været en hyggelig aften, som nok var værd at gentage.

Nu var dette jo en slags forsøg, og forsøg skal man helst lære noget af. Når man pakker ting ned for at tage til bytteaften, er der to ting man skal overveje. Den første er: Hvad skal man tage med? Det vil nok være en god ide at have i tankerne, hvad andre medlemmer formodes at være interesserede i. Skrotbunken med skårede og uægte ting får man næppe afsat – lad den gå til marskandiseren. Det andet problem, der skal tænkes på er: Hvad skal man tage for varene? Det skal jo ikke være butikspriser, da vi ikke skal betale moms eller beregne nogen større fortjeneste. Det drejer sig ofte om dubletter, som man er kommet rimeligt billigt til, så efter min mening bør man tage det, som man selv har givet, og eventuelt lægge lidt til for benzinen. På den måde får vi alle sammen glæde af at lade tingene cirkulere.

På basis af dette første forsøg er der nok mod på at prøve igen, og hvis der kommer forslag om vedtægtsændring, og den vedtages ved generalforsamlingen i 2007, kunne man måske forestille sig et par bytteaftener om året i foreningens regi.

Til slut en varm tak til arbejdsgruppen.

IK

Referat fra møde 16. november 2006

Vi skulle have haft foredrag af Erling Vadgaard: "Mig og min samling", men han måtte desværre melde afbud med kort varsel. Vi arrangerede derfor klubaften, medbragte biblioteket og bestilte kaffe. Der var meget stort fremmøde (43), og mange havde medbragt glas, så der var nok at snakke om.

Undertegnede havde medbragt nogle sukkerskåle for at følge lidt op på debatten ved sidste møde. Idet der henvises til referatet derfra, kom det bl.a. frem, at sukkerskålen (Ka 798, Fy 704) i udgaven med 7 stråler i viften er afbildet i et katalog fra Notsjø i Finland. Det understreger igen det faktum, at ens eller næsten ens presseforme er anvendt på mange af Europas glasværker, fordi det var de samme farikker, mest i Tyskland, der leverede så godt som alle forme. Jeg spurgte også om sukkerstellet med guirlander, der minder om en lomme flaske fra Aalborg, og som man ret ofte finder, eventuelt også kunne stamme derfra. Et af medlemmerne oplyste, at der står et eksemplar i Den Gamle By's samling med proveniens tilbage til 1864, og at han havde forespurgt brevkassen i Antik og Auktion (nr. 1 2003), hvor Michael Bloch svarer, at den sandsynligvis er engelsk.

Af andre ting, der kom på bordet, var en meget fin muslet sukkerskål på høj fod, en lyseblå turbinemønstret asiet, rimeligvis svensk, og en mærkelig rund flaske med fod og hul i midten, samt røde rigler og blomsterbemaling. Den er nok fra et sted sydpå.

Der blev i øvrigt studeret flittigt i bøger og kataloger. Formanden fortalte om forårets program og efterlyste indlæg til Glasnyt, hvorefter et medlem kom med forslag til nogle faste rubrikker heri, f.eks. "Mit bedste fund".

Det blev trods aflysningen en rigtig god aften.

IK

Referat af klubaften 24. januar 2007

Det første arrangement i det nye år var, som traditionen byder, anledning til udlevering af årsgaven. Fremmødet var relativt sparsomt, men det havde nok noget at gøre med en vigtig håndboldkamp i fjernsynet.

Årsgaven bestod i år af to mindre skrifter. Dels er det Holmegaards publikation fra 1934: "EN MODERNE FORRETNING I EN GAMMEL BYDEL" med billeder fra de nyindrettede lokaler i glasværkets ejendom i Nyhavn, hvor den nyeste produktion er udstillet. Det er naturligvis Jacob E. Bang som er kunstneren bag såvel indretningen som de mange glas, der ses udstillet på hylder og i montere. Det andet genoptryk er et udateret katalog over "Krystal-Bordbesætninger" fra det mere end 200 år gamle fine glashandlervirksomhed C. E. Fritzsche i København. Det er udateret og uden prisangivelser men har nok været i brug i en længere årrække i starten af 1900-tallet. Det er en god hjælp, når man gerne vil kende navnet på et eller andet glas, som man støder på. Vi undrede os over betegnelsen "St. Pearyglas", som ingen af os havde hørt før. Hvem kan opklare det mysterium?

Begge skrifter blev vel modtaget. Vi var på forhånd blevet opfordret til at medbringe hvad vi havde af Fritzsche-glas, men det var jo lidt vanskeligt, eftersom vi ikke rigtig vidste, hvad vi skulle gå efter, og der var da heller ikke rigtig nogen, der havde efterkommet opfordringen. Nogle havde så taget noget andet med, og her skal nævnes et yndigt lille dukkesæt bestående af karaffel med glas, bemalet med blomster i hvidt, rødt, blå og guld.

Vi modtog indbydelse Glasmuseets Venners udflugt til Sydtyskland og Böhmen i kristihimmelfartsferien. Og så fik vi datoerne for efterårets møder: 11. okt. Og 8. nov. Det bliver igen torsdage p.g.a. lokale problemer.

Endelig er formanden blevet bedstefar til tvillingepiger. Til lykke!

IK

Fejl i GLASNYT nr. 41

På side 10, næstnederste afsnit er omtalt "Vipstjert" af Jacob Bang, ses også på sidste

billede side 12.

Dette må bero på en "trykfejl". Iflg. Per Lütken "Glas er liv", har den i hans tegninger løbenr. 520, tegn. nr. 782 A, år 1950

520	782 A.	120	<p>120</p>	<p>120</p> <p>120</p> <p>120</p>
521	782 B.	120	<p>120</p>	<p>120</p> <p>120</p> <p>120</p>
522	782 C.	120	<p>120</p>	<p>120</p> <p>120</p> <p>120</p>

Mange hilsner
Verner Hansen

Rettelse:

Ved en beklagelig fejlskrivning kom jeg i sidste nummer i referatet fra klubaften til at tilskrive Jacob Bang sukker-flødesættet "Vipstjert". Det er naturligvis Per Lütken, der i 1950 designede det smukke sæt. Undskyld!

IK

Referat af møde 14. februar 2007.

Jan Kock fortæller om Per Lütken: "Det bløde og det sensuelle".

Jan blev budt velkommen af formanden og et forventningsfuldt publikum. 32 medlemmer var mødt op for at høre om den designer, der gennem tiderne har sat det mest markante præg på dansk glaskunst.

Som ganske ung mand, nyuddannet fra designerskolen og uden nogensinde at

have beskæftiget sig med glas, kom Per Lütken i 1942 til Holmegaards Glasværk for at afløse Jacob E. Bang. Men han gik ufortrødent i gang med at tegne glas og fortsatte hermed til sin død i 1998. I løbet af disse 56 år blev det til mange tusind skitser og forlæg, som resulterede i omkring 1500 glas, der blev produceret på værket. Han førte gennem alle årene omhyggeligt sin lille **sorte bog**, der er et uvurderligt katalog over hans livsværk. Hans motto og titlen på den bog, han skrev i 1986, er "Glas er Liv", forstået på den måde, at glasset som materiale er noget levende, som lader sig danne, men også af sig selv stræber efter at antage naturligt harmoniske former. Omvendt kan man også sige, at for Per Lütken blev hele hans liv til glas. Han var noget af en filosof og skrev en del digte, hvoraf ses et eksempel her i bladet.

Hovedindtægten af Holmegaards hvidtglasproduktion kom fra serviceglassene, og dem kom Per Lütken til at tegne en del af. I starten var de naturligt nok præget af tidens og ikke mindst Bangs stil. Men rigtig glad for dette arbejde var Per ikke, for det stødte hans æstetiske sans, at et ellers smukt glas altid skulle afsluttes så brutalt med den afsprængte rand. Men jo mere Holmegaard kunne tjene ind på

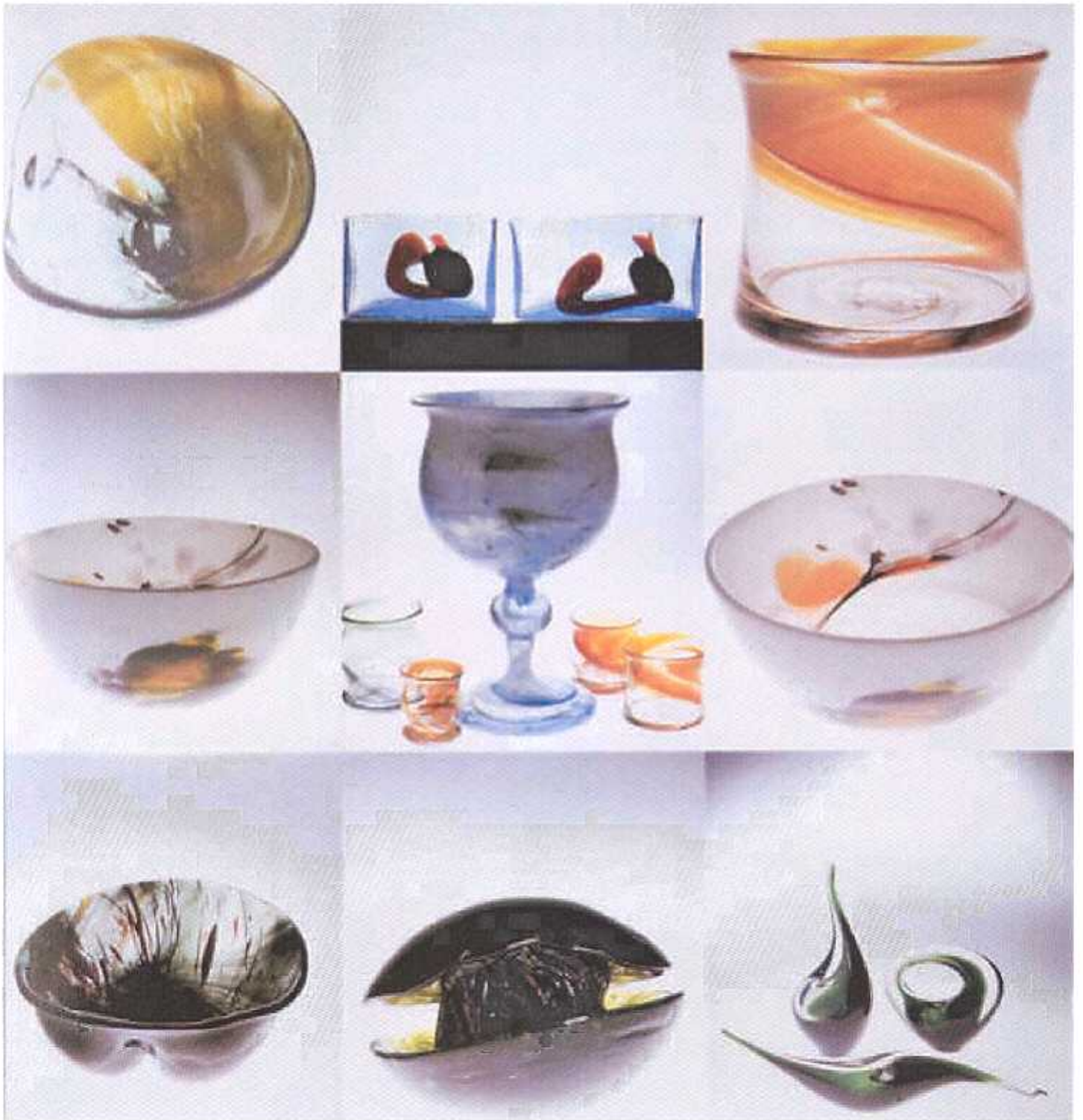
serviceglasset, jo mere kunne han få lov til at eksperimentere med det, der virkelig optog ham, nemlig at skabe kunstglas af høj klasse og afprøve nye farver og former ud fra den ide, at man skal arbejde med glasset og ikke imod det. Fra denne tid stammer blandt andet **Næbvasen** og sukker-fløde-stellet **Vipstjert** i først og fremmest den kendte sartblå farve. Tingene er kraftige i godset og med bløde naturlige former. Nyhederne blev præsenteret på diverse udstillinger, bl.a. købestævnerne i Fredericia og skabte megen opmærksomhed.

Det var vigtigt at vælge gode navne, og hvor stolt må den unge mand ikke have været, den dag man valgte at kalde et service **"Per Lütken"**! Til det amerikanske marked satsede man f.eks. på **"H. C. Andersen"**, der kunne fås med rød kumme. Og da man, nærmest ved et uheld, opfandt den så berømte selvblæste skål, kaldte man den i første omgang for **"Arne"**, men det var først da man fandt på at benævne den **"Provenceskålen"**, at den virkelig kom til at gå som varmt brød. En charmerende og helt unik ting er likørsættet **"York"** i røgfarget glas, hvor karafleens prop har et asymmetrisk øje, og glassene er sammentrykket for neden, så de lige passer til to fingre. Dem nyder jeg min daglige bitter af.

Per kunne ikke selv blæse glas og forsøgte sig aldrig, men han havde et enestående tæt samarbejde med sine dygtige glasmagere, hvoraf skal nævnes Hansen og Andersen. Han foretrak det hyttefærdige glas, hvor en eventuel dekoration bestod af påklip og omlagte tråde, mens han ikke brød sig så meget om slibninger. I løbet af 60-erne blev det moderne med stærke farver, og man ser en række spraglede vaser og skåle med indsmeltede glasskår, bl.a. serien **"Cascade"**, og skulpturerne ved navn **"Flamingo"**. Da sammenslutningen mellem Holmegaard og Kastrup finder sted i 1965, får man mulighed for i samarbejde med glasmagerne på Fyens Glasværk, der er eksperter i overfangsglas, at fremstille ting i denne teknik, og her kommer serien **"Carnaby"** med de stærke klare farver til verden. Nye metoder bliver stadig afprøvet, f. eks. støbning i våde lerforme, hvor Per selv følte sig helt ansvarlig for det endelige udseende. Ved tilsætning af rå mængde og små farveskår fremkaldtes et groft og primitivt udseende, og serien **"Lava"** var skabt.

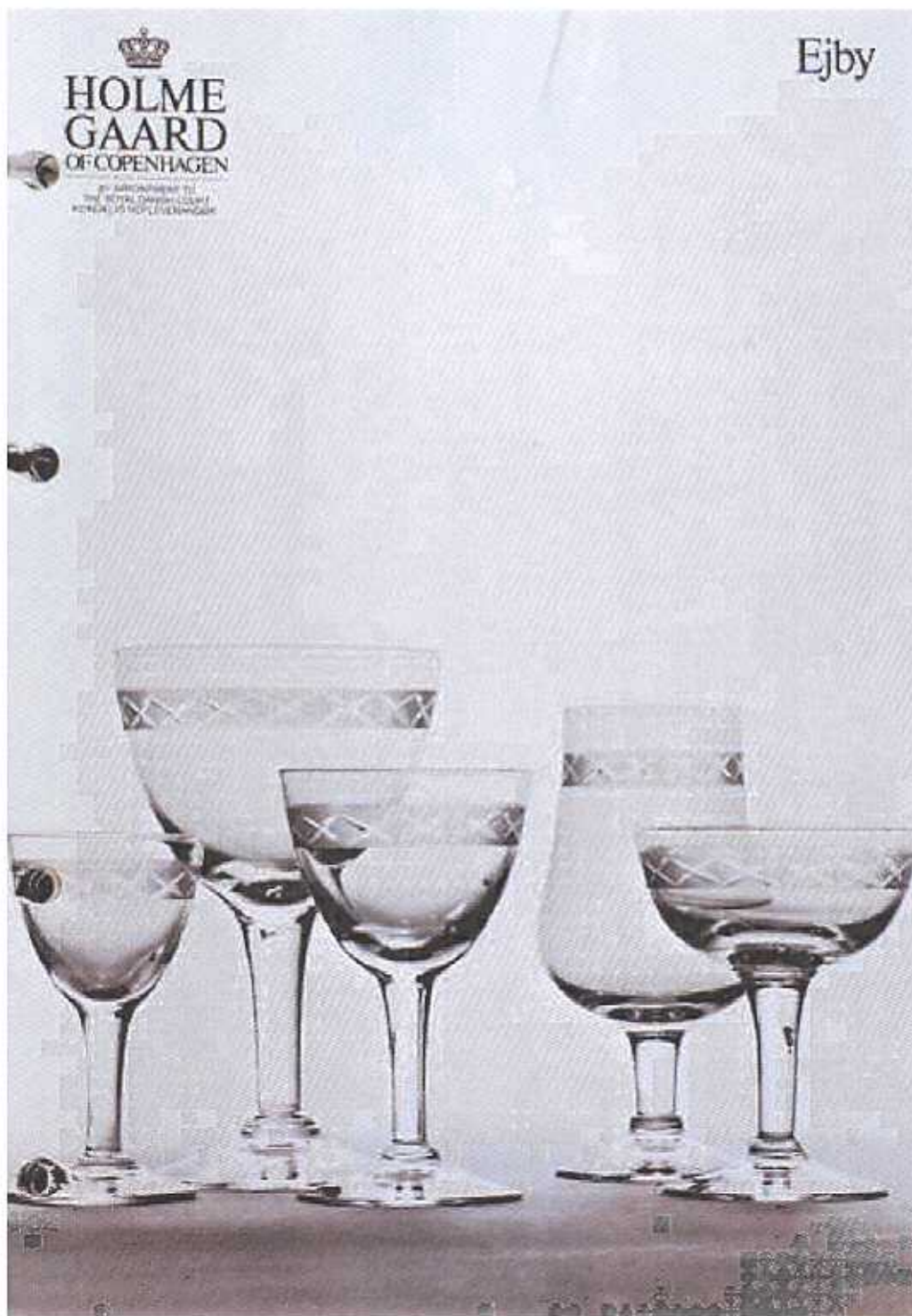
I 1961 afholdtes der en stor udstilling på Luisiana med drikkeglasset som tema, og ved denne lejlighed kom Per Lütken til at stifte bekendtskab med de gamle opdrevne glas. Nu kunne han pludselig se, hvad der var galt med de moderne glas. Det var den skarpe afsprængte rand, som hverken var smuk eller læbevenlig. Nu fik han endelig lyst til at lave drikkeglas. Det første han skabte var "Perle", så fulgte "Skibsglas", "Kroglas", "Tivoli", det høje elegante "Highlife" med luftspiralerne og en lang række andre. I starten blev de afklippet, men da det blev for dyrt i produktionen, anskaffede man en såkaldt Cherbourgh-maskine, der ved en varm afsprængning kunne frembringe en blød afrundet rand, der var meget tæt på den klippede.

Per Lütken signerede næsten altid sine ting med signaturen, det sammenslyngede "PL" og enten årstal eller nummer. Han var jo næsten synonym med Holmegaard-glas gennem alle disse år, selv om yngre designere også kom til og efterhånden gjorde sig gældende. Han var en spændende person, hvad alle der har haft det held at møde ham vil vide. Hans kontor var ét stort rod, hvor skitserne flød overalt, men han vidste præcis, hvor alting var.

Det er ikke hans fejl, at Holmegaard i et katalog kom til at tilskrive ham servicet "Ejby", der som bekendt er af Jacob Bang.

Det blev en meget spændende aften, og det var en fornøjelse at se de mange flotte lysbilleder af både velkendte og mere sjældne ting. Dette var Jans andet foredrag i serien om danske designere efter "The Big Bang". Han lovede os, at næste gang kommer turen til Michael Bang. Vi glæder os!

IK

Marks 69

KASTROP-HOLMGAARD GLAS CARNABY
DESIGN: PER LÖTKEN

DET MINDSTE GLAS

tykke glas
tynde glas, høje glas og lave glas
glas med ynde og glas med tyngde
runde glas og små glas
verdens mindste drikkeglas
"den jyske snaps".

Flydende glødende glas
fanget an på enden af glasmagerpiben- et halvanden meter langt jernrør -
blæst op og bearbejdet med glasmagersaksen.
Både pipe og saks er ca. 2000 år gammel.

En gammel teknik
hvor følelse og fornemmelse
duelighed og daglig træning
får glasset til at flyde ud
og stivne i sin bevægelse netop der
hvor mesteren ønsker det.

I tusinder af år har håndværkere bearbejdet alle slags naturlige materialer
årvet af lyst og skabertrang og til fælles glæde.

I gamle dage var kvalitet
hver mands eje,
nogle havde nok for lidt
og andre for meget
men det der var -
var værd at eje,

og udbud og efterspørgsel fandt et naturligt leje.

Det lille brændevinaglas "den jyske snaps"
verdens minste glas
er vanskeligt at greje
det sværeste glas at lave.

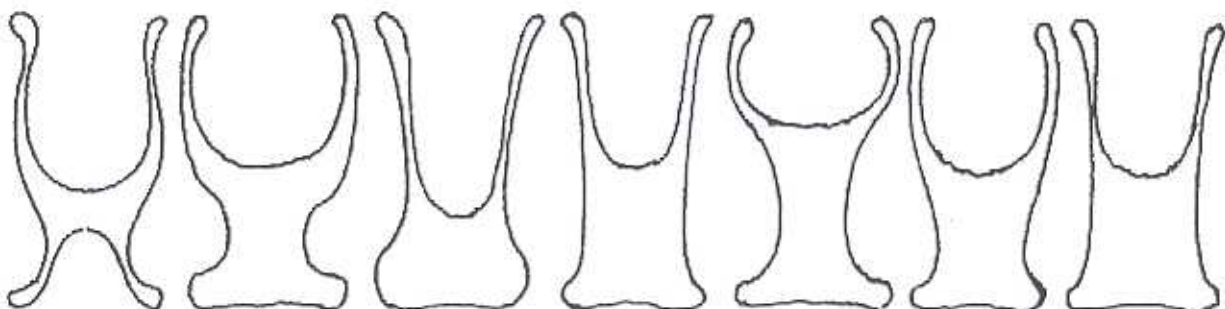
Netop nu har vi lyst til at gøre små glas større
massive, tunge fede høje tynde stilkefodder

Små skulpturer
der har stenens vægt
men syner lette - måske
endog lystige

under alle omstændigheder festlige - fordi
de fanger lyset - det mindste glimt - og
gir det videre mangefold.

I mange hundreder år har man arbejdet med kumme, stilk og fod , alligevel
ses det hvor og hvornår glasset er lavet.

I gamle dage
vardet konger og fyrster
der havde bunker af glas
men de glas der blev lavet og brugt
osse af hvermand - var værd at eje,
selv " rakkerglasset " med den knækkede fod
erstattet af en drejet træfod (godt nok til rakkeren)
betaler vi idag gerne meget for.

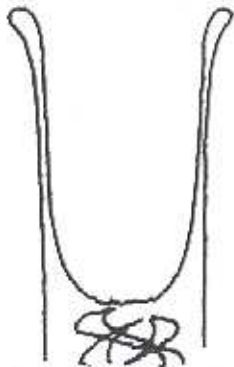
Idag kan du fylde dit hus med glas
masser af glas -
tynde glas, tykke glas
kedelige glas, smukke glas, konforme glas
pressede glas, billige glas - maskinglas
30.000 stk. i døgnet.

Du behøver ikke at mangle glas
du kan endog få dem i plastik
"smidevækglas".
Selv et fornemt kunstindustrimuseum anvender
uden blusel dette elendige produkt til
så fornem en handling
som det at drikke.

Brøndevinen, den vilde urt
nønsomhed og tålmodighed
gløden ved at skabe.
Håndværk og værdighed
livsindhold
livsværdi
glasmageri.

Fællesskab og nødvendigt samarbejde
piben går fra mund til mund
hurtigt skal der arbejdes
glasmassen stivner på sekunder
intet kan gøres om
fra start til slut
fra anfang til indbøring -
hver bevægelse har af-gørende betydning.

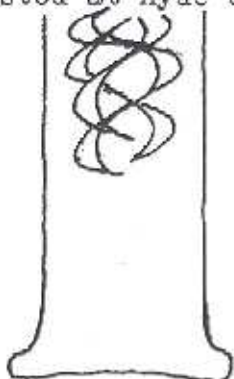
Det er et smukt håndværk
en strålende proces
med gløden i sig -
når det laves.

Lidt mat når glasset er hengemt og støvet
men med nyt liv når det bruges og nydes
og trygt hviler i hånden
og kærtegner løben
og den gyldne drik's aroma og klarhed
fuldt ud fornemmes.

Den mindste detalje
den runde bløde kant
en lille skulptur
naturlig og færdig i sin form
det, er det rigtige glas.

Velfærd oh.. velfærd, hvor du dog driver gæk med os
hvor kunne vi ha' det dejligt
hvis vi i ro og mag
brugte hinanden rigtigt -
forstod at nyde det : at yde og nyde.

Holmegaards Glasværk
11/11-1982.

Noget om benyttelse af oplysninger fra Per Lützens sorte bog.

Det er meget vanskeligt at læse den nedfotograferede udgave af Per Lützens sorte bog som vi finder den i hans Glas er liv.

Det hjælper i midlertidig meget, hvis teksten bliver forstørret op til det dobbelte. Det gjorde jeg for nylig med en side da jeg længe havde ønsket at finde ud af, hvordan de glas er, som hører til karafler, cocktailrystere m.v.

Det er imidlertid ikke let at finde ud af, hvordan de i virkeligheden er på grundlag af tegningerne. Et eksempel på at det kan lykkes: På grundlag af tegning no. 1065 kan man få dimensionerne på shakeren. Den har en højde på 247 mm – uden prop – og en største diameter på 104 mm. Glassets farve er smøke efter P.L.'s note at dømme, men jeg har hidtil kun set den i klart glas. Shakeren - og vel også glasset- blev markedsført i fra 1953 under navnet Key West med varenr. 14566 og afløser varenr. 12846. I Holmegårds katalog 1950 m.v. kan man finde nr. 12846 med og uden graveringer i form af lodrette striber og 215 mm høj – uden prop. Se evt. katalogens blad 43. Den afgørende forskel på de to typer er proppernes udformning og flaskernes højder.

Man ser tilsvarende forskelle når man ser på den buttede shaker udbudt i 1953 med navnet Skipper og varenr. 14563. Den afløser varenr. 4192, der kan ses i ovennævnte katalog blad 42 og er 190mm høj uden prop. Den kunne leveres i glat samt 5 forskellige graveringer. Varenr. 14563 er højere, nemlig 218mm. Forskellene skyldes de samme omstændigheder som nævnt ved Key West.

Man kan nok i første omgang undre sig over, at man laver glas til shakerne, men mon ikke det var shakernes popularitet, der fik HG til at lave nogle der matchede til dem. Måske har P.L. også fundet en udfordring i at lave et glas der stillemæssigt passer til shakeren, som det f.eks. tidligere også er sket med utallige karafler og her nu med York, varenr. 14560 og 13251, hvor man har skabt to glas varenr. 14561 & 14562. Eller Ramona (14558) med drikkeglas 14559 og Teardrop (14556) med drikkeglas 14557. Alle fra samme side i P.L.'s sorte bog.

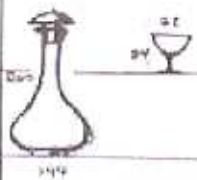

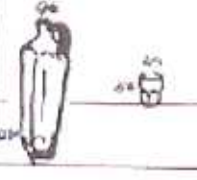

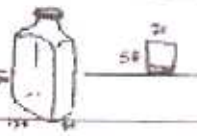

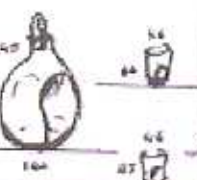

Teardrop udbydes i øvrigt senere sammen med Elsinore portvinsglas (no. 4) – fordi kunderne nu ønsker glas på stilk i stedet for stubglas o. lign. modeller?

Tilbage er lige et åbent spørgsmål: Hvorfor skulle shakerne have en hals med en meget stor diameter? Svaret er måske ligetil: I mange hjem kunne man nu selv lave isterninger, og de skulle vel også let kunne komme ned i shakeren?

Desværre ophører P.L. ret hurtigt med at skrive varenr. i sin sorte bog ligesom han desværre heller ikke gør meget ud af at skrive handelsnavne på de tegnede produkter. Det er bl.a af denne grund, meget ønskeligt, at der snarest kommer produktkataloger m.v. for sidste halvdel af det 20. århundrede med Holmegårds og Kastrups produkter, incl. Odenseprodukterne.

Afslutningsvis må jeg også konstatere – på grundlag af mit forsøg på at anvende informationer fra en enkelt side af den sorte bog, at det vil være pragtfuldt og meget nyttigt, om der kunne laves en udgave af den i sit originale format (folio?) – eller helst i A4 format.

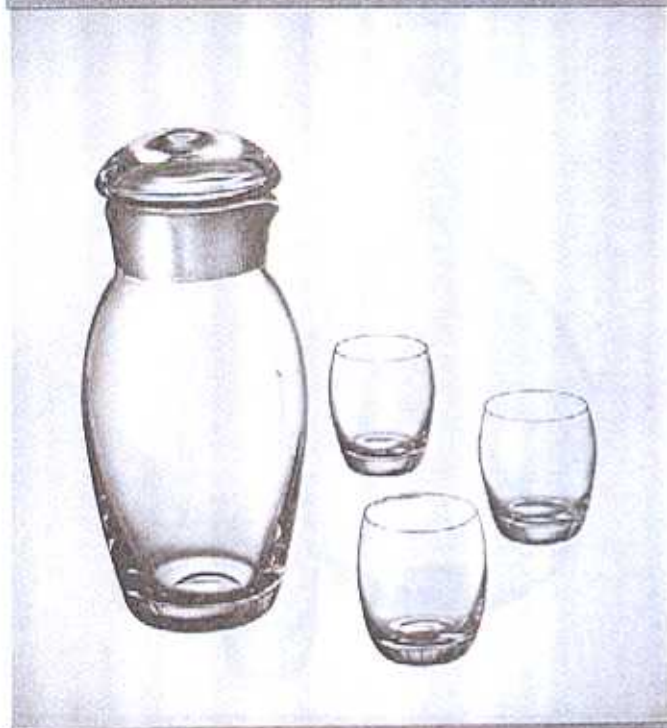
Knud Madsen, marts 2007.

Form	Form	Beskrivelse	Skulptør	Hyttelær	Kalkun	Pris	
775	110	 C. B. 	GLAS - tyndeformet, mellemstør bund. smoke KARAFFE 11903 i lettere vopåelse og m. ny papp smoke	afspændt af indboet	P. ULRIKSEN HANS JENSEN ordfører	14557 14556	20-2 53
776	1058	 B. A. 	GLAS m tynd kummet, glas slith og fod kært basyl. KARAFFE - glas - kært basyl	afspændt af indboet	P. ULRIKSEN HANS JENSEN ordfører	14559 14558	21-2 53
777	1059	 B. A. 	GLAS - blødt udformet smok smoke KARAFFE - blødt udformet smok smoke	afspændt Hans indboet	P. ULRIKSEN HANS JENSEN ordfører	14569 14568	23-2 53
778	1056	 B. A. 	GLAS - et firkantet bund, med kant i lys kobber KARAFFE "CENEYER", firkantet med 18 benene for koldpære lys kobber.	afspændt HANS JENSEN ordfører	HANS JENSEN ordfører	14574 14573	20-2 53
779	1057	 A. B. 	GLAS - afspændt - lys kobber KARAFFE "DRAM" - et firkantet benene for koldpære lys kobber.	afspændt HANS JENSEN	HANS JENSEN	14572 14571	20-2 53
780	692	 C. A. D. 	GLAS - oval dybtest bund (som papp) smoke KARAFFE 13251 smoke GLAS - oval dybtest bund (som papp) smoke	afspændt HANS JENSEN ordfører P. ULRIKSEN	P. ULRIKSEN HANS JENSEN ordfører	14561 14560 14562	20-2 53
781	1064	 A. B. 	GLAS - tyndeformet smoke COCKTAILRØSTER - 4192 med ny papp og uden alle smoker	afspændt HANS JENSEN ordfører	P. ULRIKSEN HANS JENSEN ordfører	14564 14563	25-2 53
782	1063	 A. B. 	GLAS - smoke COCKTAILRØSTER 13846 med ny papp og uden alle smoke	afspændt HANS JENSEN ordfører	P. ULRIKSEN HANS JENSEN ordfører	14566 14565	25-2 53

Holmegaards katalog
Marts 1959 og Januar 1963

KEY WEST

SKIPPER

Shaker 14563   Glas 14564

Shaker 14565   Glas 14566

Holmegaards katalog
Marts 1959 og Januar 1963

RAMONA

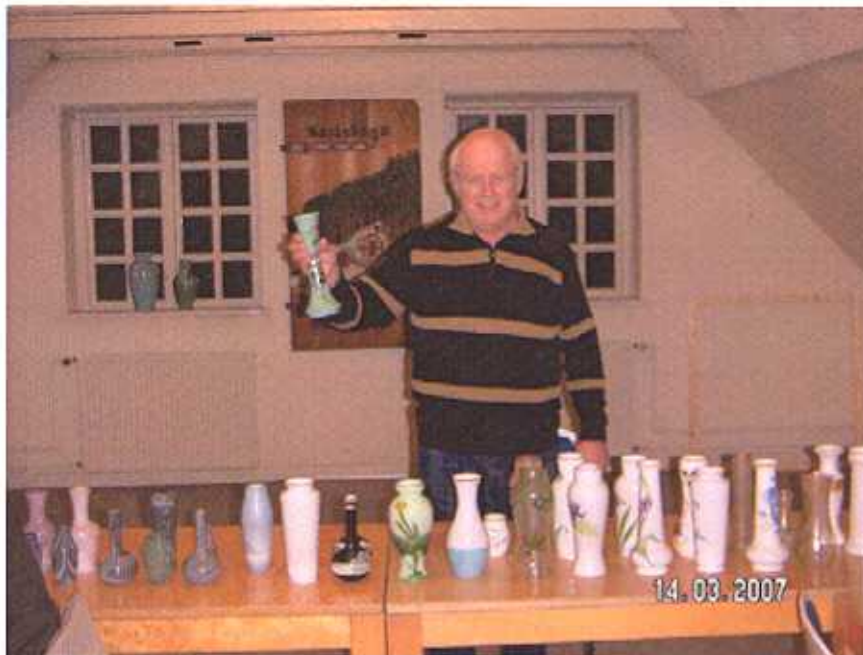
TEARDROP

Glas Elsinore no. 4   Karaffel 14556
port/sherry

Karaffel 14568   Glas 14569

Tekst: Irene Kristensen
Foto: Tom Hansen
& Poul Schjelder

Referat af møde 14. marts 2007

Jørgen Rønne om vaser fra Fyens Glasværk

Husets lokaler er efterspurgt, og man skal reservere i rigtig god tid. Derfor har Poul nu sørget for, at vi har datoerne for det næste års arrangementer. De er: 8.10 og 12.11 i 2007 samt 23.1, 13.2, 12.3 og 23.4 i 2008.

Efter at have budt velkommen til de mange fremmødte og aftenens hovedperson gav Poul nu ordet til JR, der havde medbragt og udpakket et anseligt antal kasser fulde af skønne ting. Vi havde valgt at bede JR nøjes med at fortælle om vaser og ikke komme ind på den øvrige produktion fra Fyn, og det viste sig jo også, at der var rigeligt at snakke om endda.

JR startede med at give en kort oversigt over Fyens Glasværks historie, om hvordan Frederik Hey i 90-erne fik rekonstrueret værket og hidkaldt nye dygtige glasmagere, først og fremmest hyttemesteren Adolph Brocks. Man satsede meget på det stigende marked for lampeartikler og blev eksperter i opalglas. Det lå i tidsånden, at alt skulle dekoreres, først og fremmest med blomster, og behovet for pyntegenstande, herunder vaser var enormt. For at højne den kunstneriske kvalitet blev maleren H. A. Brendekilde tilknyttet værket i perioden 1901-04 for at levere forlæg til dekorationer og til dels også former.

Vaserne kan opdeles i tre kategorier: de marmorerede, de malede, som oftest af opalglas men undertiden klare, og endelig de specielle eksperimenter som aventuringlas og millifiori.

De marmorerede, der kendes fra katalog 1896, kunne fås i en række forskellige farver: rød, grå, grøn, ekstragrøn, blå og azur, og der forekommer en del variationer af de enkelte farver. Man ser flest af de røde og de grå. Rent teknisk forekommer både opdrivning og afsprængning med efterfølgende planslibning af randen. Blandt de mere sjældne kan nævnes to vaser, som er fastblæste med reliefmønster, den ene grøn med liljer, den anden grå med tidselblomster. At man også har dekoreret yderligere på de marmorerede viser et par små vaser, den ene malet med højemalje, den anden delvis matætsed med en blød à la grecque bort, der umiskendeligt peger på Brendekilde.

Så kom vi til de malede vaser, som man nok startede på omkring 1898. De fleste er i hvert fald i de første år mærket med formnummer/dekorationsnummer.

Der kan forekomme uregelmæssigheder i nummereringerne, hvilket kan skyldes enten sjuusk eller bevidst udskiftning til nyere design. Brendekilde kommer ind i billedet omkring dekorationsnummer 80. Man gik over til for at rationalisere processen at påtrykke konturerne på navnlig mindre vaser og så lade malerne udfylde bagefter. Senere kom så de rene overføringsbilleder på f.eks. turistvarer.

Blandt de viste vaser var en grøn nr. 2791/9 en af de tidligste. Pudsigt nok havde et medlem medbragt en lignende men større nr. 2791/13. Altså samme formnummer til to forskellige størrelser. Og der var også eksempler på samme dekorationsnummer til forskellige blomster. Vi så bl.a.

en rigtig flot 2819/77 med kobjælder og 2799/96 med følfod. Det var dog ikke blomster alt sammen. Der var et par sorte vaser med hhv. svampe og et forårslandskab samt en lyseblå med måger, og der var også svaner og andre fugle. De vaser, der ikke var lavet i opalglas kunne være matætsede og forsynet med en let transparent maling, en såkaldt "fond" i lys grøn eller rosa.

Vi så en række af de mindre ting, ofte turistsouvenirs. Dengang skulle selv den mindste flække med respekt for sig selv kunne tilbyde noget med "Hilsen fra ..." eller "Erindring fra ...".

Til slut var der nogle eksempler på de lidt mere usædvanlige ting. De fynske

milliflorivaser kan kendes på, at de virker mere "udflydende" ud i mønsteret end ting andre steder fra. Aventurin med den metalskinnende overflade fremstilledes både i grønt og i kobberfarve. Og man har også eksperimenteret med alabastglas.

En stor tak til JR for at vi fik dette indblik i hans imponerende samling. Den

er med stor flid opbygget gennem en lang årrække, idet han startede længe før de fleste af os andre blev klar over, at Fyens Glasværk havde frembragt alle disse smukke ting.

IK

Flere medlemmer havde medbragt vaser, bl.a. var der en, der netop samme dag var kørt til den anden ende af landet for at hente en meget sjælden ting: nr. 2867/154, en stor rødmarmoreret vase på kegleformet fod. Vi blev enige om, at den var mere sjælden end køn!

SVENSK GLAS. Svenskt vardagsglas 1850-1900. En boganmeldelse.

Vi ved vel alle, at Sverige har haft en meget stor glasproduktion der tager voldsomt til i løbet af sidste halvdel af det 19. årh.

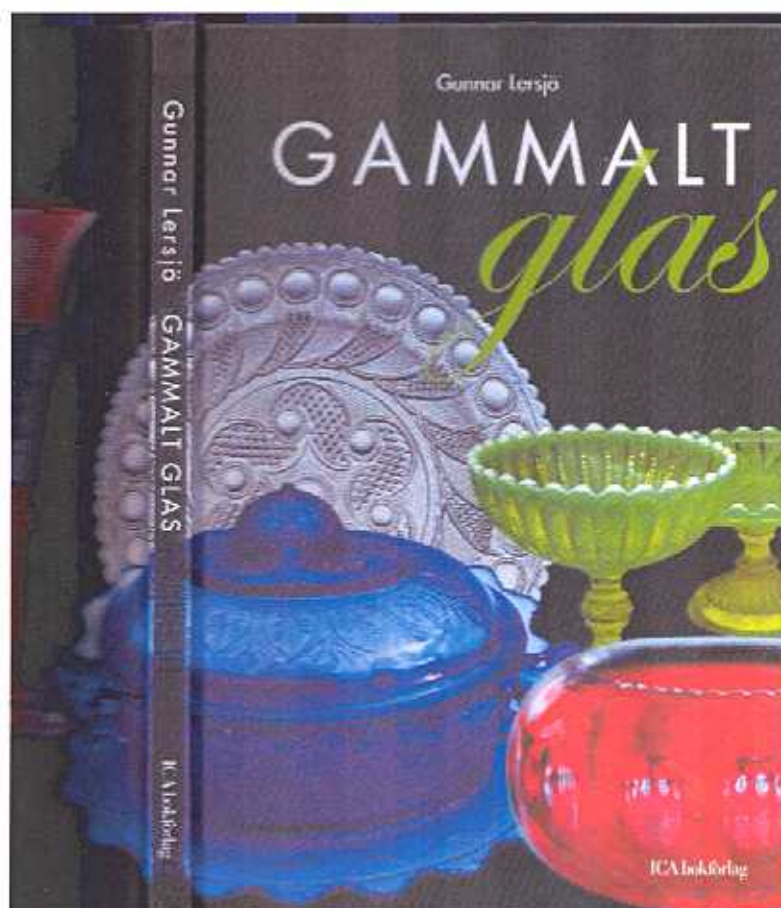
Den svenske glassamler, Gunnar Lersjö har forsøgt at udfylde den meget udtalte mangel på litteratur om svensk glas. Det er på forhånd klart, at det er umuligt at lave en grundig beskrivelse af periodens glasproduktion, hvis ikke det skal blive et meget omfattende værk, som det vil tage meget lang tid at lave. Et sådant værk ville ellers netop være kærkommen.

Forf. vælger så at beskrive den generelle udvikling i periodens glasproduktion og med oplysninger der er gode for samlere: F. eks. med afsnit som: Vad skal jag betala? Der gøres også en del ud af eksporten af glas til Norge. Der har også været eksport til flere europæiske lande, bl. a. Tyskland. Har der mon ikke også været eksport til Danmark? Måske af karafler? Det omtales desværre ikke!

Der er mange farveillustrationer i bogen, som vi utvivlsomt også kan få fornøjelse af. Bogen er forsynet med et godt register. Man kunne dog ønske sig flere opslagsord. Der er en fin oversigt over benyttede kilder, der i det væsentligste kun dækker perioden 1850-1900.

Bogen er absolut læseværdig – og lad os håbe på, at der kommer en fortsættelse så vi også kan få dækker det 20. årh.

Gunnar Lersjö: Gammalt glas, Svenskt vardagsglas 1850-1900. ICA Bokförlag, 2005.
Pris ca. 189 svenske kr.
Knud Madsen

Glasudstilling på Kastrupgårdsamlingen

Presseglass og alverdens glasvarer fra Kastrup Glasværk 1847 -1979

Lokalhistorisk Arkiv har renoveret glasudstillingen i kælderen på Kastrupgårdsamlingen. Her præsenteres som noget nyt et større udvalg af de presseglass, som Tårnby Kommune købte for nogle år siden af Kgl. Registratør og arkitekt Michael Bloch.

På udstillingen vises endvidere flere af instrumenterne fra Danmark første glasorkester, ”Det skøre orkester”, som blev opfundet i Kastrup. På udstillingen er der mulighed for at høre lydoptagelser fra orkestrets første år.

Kastrup Glasværks historie fortælles endvidere i billeder, tekst, værktøj og glas.

*Lokalhistorisk Samlings udstillingslokaler på Kastrupgård
"Kastrupgårdsamlingen er Tårnby Kommunes Kunstmuseum.*

Museet er beliggende på Kastrupgård, som er et landsted fra midten af 1700-tallet bygget af den kongelige hofstenmester Jacob Forthing."

Åbningstider

Tirsdag-søndag 14-17,

onsdag 14-20, mandag lukket.

NB. Museet er åbent 2. påskedag og 2. pinsedag

Der er gratis adgang.

Adresse

Kastrupvej 399, 2770 Kastrup,

Tlf: 32 51 51 80

www.kastrupgårdsamlingen.dk

